

Protokoll från möte med Metodgruppens Ballastutskott

Tid: 2010-03-17 kl. 10.00-16.00

Plats: Dalarnas hus, Stockholm

Närvarande: Klas Hermelin Vägverket
Leif Viman VTI
Torbjörn Jacobson Vägverket
Peter Andersson Peab/Sweroc
Lars Stenlid Skanska
Henrik Broms Konsult
Anders Olin Svevia (med på punkten om provtagningsmetod via telefon)

Frånvarande: Lisbeth Karlsson NCC
Bert Lindström Peab Asfalt
Gunnar Dryselius Vägverket, Region Mälardalen
Jan Bida SBMI/Bergsskolan

1. Inledning

Klas hälsade alla välkomna till dagens möte.

Vi fick också en glimt av organisationen inom det nya Trafikverket. Det är ~6300 personer som kommer att ingå i Trafikverket. Verket kommer att bestå av 5 olika verksamhetsområden: Samhälle, Trafik, Investering, Stora projekt och Resultatenheter. De personer som vi mest har kontakt med inom Vägverket kommer att sitta inom verksamhetsområde Investering. Vägdirektörerna hamnar inom Samhälle

2. Summering av metoddagen 2010 och planering av metoddagen 2011

Allmänna uppfattningen är att det var en bra mix på årets metoddag. Det är viktigt att Vägverket svarar på frågorna om hur gränskurvor skall ritas enligt VVTBT (Gäller asfalt). Årets metoddag innehöll en hel del bitumenfrågor. Därför finns det önskemål om mer fokus på ballast till nästa metoddag 2011. Vi bestämde också att planeringen för nästa metoddag startas vid nästa möte i Ballastutskottet i september.

3. Kontakterna med Swedac

a. Genomförda möten

Torbjörn rapporterade från de två möten som VV haft med Swedac. På det första mötet tog VV upp de problem som de ackrediterade laboratorierna upplever i samband med Swedacs tillsyner (se bifogat brev), där huvudproblemen berör mätosäkerhet, kalibrering/kontroll och utformning av provrapporter. Vägverket var representerat av ordförandena i respektive metodutskott dvs. Torbjörn Jacobson (asfalt), Klas Hermelin (ballast) och Thorsten Nordgren (bitumen) och Swedac av Roland Jonsson (teknisk chef), Agneta Ebbesson (enhetschef), Stefan Öman (handläggare) och Mats Hemer (handläggare). Swedac förklarade vilka regelverk som gäller för ackreditering men betonade att det finns olika sätt att lösa de olika frågeställningarna på och var positiva till att Vägverket tagit detta initiativ. På det andra mötet med Swedac deltog Torbjörn och Hassan Hakim från VTI. Även på detta möte fördes positiva diskussioner där man framförallt beslutade om att skapa en "teknisk kommitté" med representanter från Vägverket och några av de ackrediterade laboratorierna. Denna "kommitté" ska mer i detalj och med mer regelbundenhet kunna ta upp frågor, där man tidigare bedömt olika från Swedacs och laboratoriernas sida. Man har också beslutat att inbjuda Swedac till de årliga metoddagarna för att få Swedacs syn på hur ackrediteringen

fungerar inom vägmateriallaboratorierna. På årets metoddag 11 feb 2010 var Mats Hemer med från Swedac. Han gav sin syn på ackrediteringen och var mycket öppen för att föra en dialog med laboratorierna via metodgruppen om hur man kan lösa olika frågor.

b. Kommande möten

På det senaste styrgruppsmötet förslags att arbetsgruppen för kontakterna med Swedac och gruppen för ringanalyser (se nedan under punkt 6b) bör slås ihop för att inte få för många arbetsgrupper och också för att dessa frågor till viss del hänger ihop.

Leif och Torbjörn formulerar ett utskick till styrgruppen med förslag till sammansättning av denna arbetsgrupp så att alla representanter i styrgruppen har chans att få med någon representant.

Torbjörn tar kontakt med Swedac för att planera in ett första möte någon gång under våren 2010.

4. Dagsläget för remisser

a. Reviderad framtida standard för FPC för ballast – utvärdering av överensstämmelse

En arbetsgrupp inom CEN/TC 154 "Aggregates" håller på att ta fram kriterier för bedömning av provningsresultatens överensstämmelse med deklarerade kategorier. Henrik rapporterade från det pågående arbetet. Se separat PDF-fil. Det nya standardförslaget bör komma ut på 'CEN Enquiry' under 2011.

b. Revidering efter 5-årsöversyn av produktstandarderna EN 12620 (betongballast), EN 13043 (asfaltballast) och EN 13242 (obunden ballast) + separat FPC-standard

Henrik rapporterade från den pågående revideringen. Se separat PDF-fil. FPC-bilagorna i nu gällande produktstandarder har överförts till en separat standard. Standardförslagen (TC 154-dokument N 863 - N 866) kommer att skickas ut på UAP (snabbrems) under hösten och bör bli fastställda EN under 2011. 5.

5. Dagsläget för arbetsgruppen om provtagning

(Under denna punkt var Anders Olin med via telefon)

Syftet med denna metod är att beskriva själva provtagningen i fält vid fyra olika fall: Mottagningskontroll av levererat material, Kvalitetskontroll av utlagt material, Tvist och Inventering.

Några av de frågor vi diskuterade var:

Vid mottagningskontroll av levererad ballast ute på vägen bör proven tas från tippat material; inte från billass eller från upplag tidigare i produktionskedjan.

Provmängder var en annan punkt som diskuterades. Klas hade gjort en del beräkningar för att visa hur ett korn större än D påverkar noggrannheten i överkornsandelen i % vid olika provmängder. För förstärkningsmaterial (0/90 mm) behövs minst en provmängd på 80 kg för att felet ska bli högst 1 %.

Avskiljning av grövre material i fält diskuterades också. Det kan vara svårt att ha samma noggrannhet på vägning mm i fält jämfört med hantering inne på lab.

Hur ska kornstorleksfördelningen för grova material som 0-300 mm bestämmas? Räcker det med att göra ett överslag med tumstock?

Hur kommer man åt vertikal separation? Ibland jämnas ytan till med finare fraktioner, vilket kraftigt kan försämra funktionen av lagret. Detta kommer inte fram vid provningen, om provtagningen görs genom hela lagret.

6. Metodfrågor

a. Metodhandledningar

Denna punkt hann vi inte diskutera ordentligt men det har tidigare funnits önskemål om metodhandledningar för metoderna:

- Korndensitet (EN1097-6)
- Siktningsanalys (EN 933-1)
- Krossytegrad (EN 933-5)

Dessa metoder kommer att revideras efter 5-årsöversyn på ett arbetsgruppsmöte inom TC 154 i juni 2010. Efter denna revision bör handledningarna tas fram.

b. Ringanalyser

Leif föreslog att det bildas en grupp som tar hand om ringanalyserna. Några representanter från asfaltutskottet och några ur ballastutskottet, samt någon från bitumenutskottet är en lämplig sammansättning. För även om Neste sköter ringanalyserna inom bitumen bör denna nya grupp göra utvärderingar av resultaten från dessa ringanalyser. Leif visade en manual för ringanalyser som togs fram när metodarbetet bedrevs inom FAS. Detta dokument bör ringanalysgruppen uppdatera så att vi får ett regelverk för laboratoriernas hantering av avvikande resultat eller metoder med väldigt dålig precision. Huvuduppgiften för ringanalysgruppen är att planera kommande ringanalyser.

(För bildande av arbetsgrupp se under punkt 3b ovan)

c. Miniprojekt kulkvarn på finare fraktioner (Lars Stenlid)

Leif och Lars har försökt få några laboratorier att jämföra kulkvarnsprovning på fraktion 5,6-8 mm med kulkvarnsprovning på referensfraktionen 11,2-16 mm. Vid provning av den finare fraktion används micro-Deval kulor (10+ mm) i stället för de 15 mm kulor, som används vid provning av referensfraktionen. Hitintills har inga laboratorier redovisat några resultat, men Lars' egna resultat från 5 olika material visade mycket god överensstämmelse mellan kulkvarnsvärdena för olika provfraktioner.

Syftet med denna provning är att få fram ett kulkvarnsvärde som ligger i närheten av referensprovningens kulkvarnsvärde, om de båda fraktionerna har samma ursprung (härrör från samma täkt). Syftet är inte att få fram ett mått på olika fraktioners verkliga slitstyrka i ett asfaltslitlager.

(Det kan vara lite opedagogiskt att utföra provningen på detta sätt eftersom man lätt kan tro att de finare fraktionerna är lika slitstarka som de grövre, kanske borde man prova de finare fraktionerna med samma betingelser som de grövre så att man ser hur stor skillnad det verkligen blir mellan fraktionerna. Man får då ta fram andra kravgränser till de finare fraktionerna. Vi har nog anledning att ta upp denna fråga igen till nästa möte då vi också förhoppningsvis även har resultat från andra lab)

d. Miniprojekt - micro-Devalprovning (EN 1097-1) på fraktion 4-8 mm (Lars Stenlid)

Lars har undersökt kullastens inverkan vid micro-Devalprovning på provfraktion 4-8 mm. Se separat PDF-fil. I den kommande reviderade EN-standarden anges en kullast på 2,8 kg (10 mm kulor) vid provning på fraktion 4-8 mm. För de flesta av de 9 provade svenska ballasttyperna gav en kullast på 1 kg bättre överensstämmelse med micro-Devalvärdet för referensfraktionen 10-14 mm.

e. FAS metoder som omarbetas till VVMB

För närvarande behöver inga FAS-metoder göras om till VVMB. Samtidigt väcktes frågan om vi inte bör göra "kubicitetsmetoden", som Henrik tagit fram, till en VVMB. Provningskommittén SC 6 inom TC 154 har bara accepterat att den bakas in i kulkvarnsmetoden (EN 1097-9), men vi bedömde det som bättre att göra en separat VVMB av den så länge.

6. Funderingar kring regelverken (VVTBT)

Denna punkt hann vi inte fördjupa oss i.

7. Nästa möte

2010-09-07 i Dalarnas hus, Stockholm

Leif Viman
Sekreterare

Klas Hermelin
Gruppledare

2010-03-17**Ringanalyser:**

Ny arbetsgrupp bildas som kommer att planera ringanalyserna samt vara ontaktgrupp mot Swedac

Metodhandledningar:

- Korndensitet (EN1097-6)
- Siktningsanalys (EN 933-1)
- Krossytegrad 933-5

Anm. Väntar på nya versioner (efter 5-årsöversyn) som kommer under juni 2010

VVMB:

”kubicitetsmetoden”, som Henrik tagit fram, görs om till en VVMB

2009-09-15

1. Ringanalys, väntar på ny version för SE. Leif tar fram förslag för kornstorleksfördelning på 0-16 mm (inkl. flisighetsindex på mtrl >4 mm)

2. Angående ackrediteringen:

- Vilka problem ser vi idag (skicka synpunkter till Leif senast 10 okt).
- Hur många ackrediterade lab. finns i Europa (Henrik/Jan).
- Betong och Banverkskrav angående ackreditering? (Jan)
- Ordna ett möte med Swedac (Styrgruppsfråga)

2009-03-19

1. Utredning av möjligheter för Produktcertifiering, Leif

2. Ringanalys, planering för ”SE” och ”Korndensitet och vattenabsorption”, Leif

2008-11-21

1. Utredning av begreppen certifierade och ackrediterade laboratorier, Leif

2. Metodhandledning för 1097-6, Leif/Henrik

3. Lista över fillermetoder (fin ballast, stenmjöl), Torbjörn

2008-09-02

1. Metodbeskrivning för provtagning, Klas